

MICIV

Stg. ZEER GEHEIM
Rubr. ambt.: secr MR

Aantal pag.: 1
Aantal ex. : 30

Nr. 15408

Inhoudsopgave van
de vergadering van
24 januari 1995 ✓

1. ✓ Notulen van de vergadering van 23 februari 1993 1
2. ✓ Mededelingen 1
3. ✓ Versterking functie MICIV 2
4. ✓ De functie van coördinator van de inlichtingen- 4
en veiligheidsdiensten
5. ✓ Presentatie over de crypto-problematiek 4

2^a ✓ Plaatsing BUD-liason te Singapore

2^b ✓ Marokko en klachten over intimidatie van in NL
wonende Marokkanen

Me/kvs
0018D-76
1 februari 1995

NIET CIRCULEREN

Nr.: 1382

23 januari 1995

Aan: De minister-president
Van: mr. J.P.M.H. Merckelbach

Betreft: vergadering MICIV d.d. 24 januari 1995,
09.00-10.30 uur

Een voorgesprek tussen u en min. Dijkstal was naar het oordeel van wnd. hfd. BVD voor deze MICIV-vergadering niet nodig. Dat neemt niet weg dat een eerste bilateraal gesprek over een mogelijke verdere internationalisering van de BVD wel op korte termijn gewenst is. Ik zal dit met wnd. hfd. BVD voorbereiden.

Nog enkele opmerkingen n.a.v. de agendapunten: De punten 1 t/m 4 moeten binnen 1/2 uur worden afgewerkt; voor de crypto-presentatie (punt 5) is $\pm$ 1 uur nodig.

Ad 2 Mededelingen

a. BVD-liaison te Singapore

Het is mogelijk dat min. Just zal pleiten voor vestiging van deze regionale BVD-liaison in Bangkok om het contact met de daar gevestigde CRI-liaison te vergemakkelijken. BVD heeft een voorkeur voor Singapore vanwege de betere informatie-markt aldaar.

Ad 3 Versterking functie MICIV

Voor min. Dijkstal is het vooral van belang dat de politieke sturing en controle op de I en V-diensten wordt versterkt. Frequenter vergaderen kan daartoe bijdragen, maar er moet wel iets te besluiten zijn wil men de ministeriële belangstelling kunnen vasthouden. De laatste jaren is getracht de MICIV twee maal per jaar bijeen te krijgen, éénmaal over het functioneren van de diensten (de operationele aspecten) en éénmaal over de inhoud van het werk (inlichtingenbehoefteplan). Dat is eigenlijk niet gelukt; de relatief hoge vergaderfrequentie in de jaren '90-'93 ('90 2x, '91 1x, '92 1x, '93 1x) had vooral te maken met de opheffing van de IDB. Dus, niet te hard van stapel lopen: 3x per jaar is m.i. echt een maximum als er geen bijzondere aanleiding is om te vergaderen.

Een novum is het voorstel om in beperkte samenstelling te vergaderen, nl. alleen de ministers die in het CVIN vertegenwoordigd zijn (MP, BZ, BiZa, Def, Just). Ik neem aan dat dit voor Fin en EZ aanvaardbaar zal zijn als er dan alleen over de operationele aspecten van de diensten gesproken wordt. In die gevallen zou het CVIN als ambtelijk voorportaal slechts behoeven te worden versterkt met de SG'n van deze ministeries.

Van de twee "plenaire" MICIV-vergaderingen over meer algemene beleidsmatige thema's zou er één gewijd kunnen worden aan de vaststelling van een inlichtingenbehoefteplan in de zin van een identificatie van de terreinen waarop de diensten actief behoren te zijn. Het CVIN-plus zou zo'n plan moeten voorbereiden.

Ad 4 De functie van coördinator I en V

In de CVIN-vergadering van 19 januari werd door hfd. MID opnieuw een voorkeur uitgesproken voor de benoeming van een full-time coördinator. Wnd. hfd. BVD vond dit, nu er nog maar twee i.p.v. drie diensten gecoördineerd moeten worden overbodig en merkte voorts op dat een eventuele full-time coördinator in ieder geval niet een (ex-)militair zou moeten zijn. Tenslotte kon het CVIN zich vinden in de oplossing zoals (later) vastgelegd in uw brief van 20 januari jl., met de aantekening dat, als de versterking van de functie van de MICIV (agendapunt 3) tot een veel grotere werkdruk voor de coördinator zou leiden dan thans is te voorzien, de vervulling van het coördinatorschap opnieuw zal moeten worden bekeken.

Ad 5 Presentatie over de crypto-problematiek

Dit is de aanleiding en het hoofdgerecht van deze MICIV. De bedoeling van de presentatie is de leden van de MICIV duidelijk te maken hoezeer de ontwikkeling van de cryptografie en het toenemende gebruik daarvan door de internationale criminaliteit de overheden voor problemen stelt, technisch, organisatorisch, maar vooral juridisch en financieel.

Op 15 december jl. vond in het CVIN-plus een proefdraai van de presentatie plaats door de DG-PC van Just. Van Brummen. De kosten van het door de overheid te nemen pakket van maatregelen werden geraamd op 4 x 25 mln. in de komende vier jaar. Vanuit het CVIN werd o.m. om een kosten-baten analyse gevraagd. Dat heeft - zo bleek vorige week - geleid tot een ernstige controverse tussen Justitie en Biza enerzijds en Defensie anderzijds. Just/BiZa hebben een alternatief plan ontwikkeld waarmee hun eigen behoeften op korte termijn kunnen worden gedekt voor een prijs van "slechts" 9 mln. per jaar (8 mln. CRI/gerechtelijk laboratorium en 1 mln. BVD). Zij zijn daarbij bereid de samenwerking met Defensie (het TIVC) te continueren maar de contacten daarover met Defensie bleken tot dusver niet erg vruchtbaar. De ministers Sorgdrager en Dijkstal hebben zich intussen uitgesproken voor de 9 mln.-oplossing. Defensie (hfd. MID) voelt zich buiten spel gezet. Daar komt nog bij dat in de bezuinigingsoperatie binnen Defensie het TIVC-budget onder druk staat. Alle betrokken departementen willen de TIVC expertise en capaciteit handhaven, maar wie betaalt daarvoor de rekening. Dat is een van de voornaamste vragen achter de crypto-presentatie.

In het CVIN van vorige week concludeerden wij tenslotte als scenario voor de MICIV:

- dat de presentatie over de problematiek zonder bezwaar kan worden gegeven (hfd. MID, Cdr. Kok zal dit doen omdat Van Brummen afwezig is).
- dat de presentatie zal worden afgerond met een indicatie van de benodigde overheidsmaatregelen (a raison van 4x25 mln.)
- dat vervolgens in antwoord op eventuele vragen of dit niet goedkoper kan door Justitie het 4x9 mln. alternatief zal worden vermeld.

De MICIV zou vervolgens het CVIN-plus kunnen opdragen in dit voorjaar (voor Pasen/16-4) een beslispuntennota voor de MICIV voor te bereiden, met als leidend beginsel een gebundelde aanpak tussen alle betrokken diensten.

Me/kvs
0003D-29/31

Stg. ZEER GEHEIM
Rubr. ambt.: secr MR

K O P I E
Aantal pag.: 8
Aantal ex. : 25
MICIV 24-01-1995
punt 1

MINISTERIËLE COMMISSIE VOOR DE INLICHTINGEN
EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

Nr. 14679

Ex.nr.

Notulen van de vergadering gehouden op
dinsdag 23 februari 1993 in de Trêveszaal
van het Kabinet van de Minister-President,
's morgens van 09.00 - 10.30 uur

Aanwezig: minister-president Lubbers en de
ministers Dales, Hirsch Ballin, Kok,
Kooijmans en Ter Beek.

Voorts zijn aanwezig: de heren Van
Aartsen (SG-BiZa), Docters van Leeuwen
(Hoofd BVD), Duijn (Hoofd MID),
Engering (DG-BEB/EZ), Hendriks (plv SG
FIN), Hoekstra (SG AZ en Voorzitter
CVIN), Kröner (AMAD/BZ), Meulmeester
(Hoofd IDB), Patijn (SG Def) en Suijver
(DG Politie/Just).

Secretaris: Mr. J.P.M.H. Merckelbach.

1. Notulen van de vergadering van 27 maart 1992
(nr. 14238)

Ongewijzigd vastgesteld.

2. Wijziging van de wet op de inlichtingen- en
veiligheidsdiensten
(Brief Minister-President, Minister van
Algemene Zaken d.d. 12 februari 1993 nr.
93G000011, met conclusies van het CVIN
van 25-01-1993 en met het advies Raad van

State en concept-nader rapport)

Zonder discussie aanvaard.

3. Inventarisatie inlichtingenbehoefte na opheffing IDB

(Brief van Hoofd BVD d.d. 14 januari 1993 nr. 2.165.921, met bijlagen)

Minister Dales plaatst bij de voorgestelde overname door de BVD van de IDB-activiteiten t.a.v. Suriname twee kanttekeningen. Ten eerste is het niet duidelijk wat de Suriname-activiteit van de IDB inhoudt en wat er dus door de BVD moet worden overgenomen. Ten tweede is zij van oordeel dat de BVD geen activiteiten in Suriname moet ondernemen buiten de Surinaamse regering om.

De minister-president vraagt zich eveneens af welke informatie t.a.v. Suriname gewenst is en vooral wat daar dan vervolgens mee wordt gedaan. Hij ziet regelmatig berichten over criminaliteit en corruptie in Suriname, maar meestal gaat het daarbij om aanwijzingen en niet om bruikbare bewijzen. Spreker vraagt zich af of een samenwerking met de Surinaamse regering op dit punt kan functioneren of dat daarmee het inrichtingenmateriaal juist in verkeerde handen komt. Een volgende vraag is of de BVD-activiteit in Suriname additioneel is danwel dat andere activiteiten daarvoor moeten wijken.

Minister Hirsch Ballin merkt op dat de opheffing van de IDB-activiteit t.a.v. Suriname vooral voor Justitie een schaduwzijde heeft. De IDB heeft tot nu toe in samenwerking met de CRI ondersteunend gewerkt t.b.v. de opsporing, ook in de Nederlandse Antillen en Aruba, en voor het maken van inschattingen over de situatie in Suriname en de vraag met wie daar in vertrouwen zaken kunnen worden gedaan. Spreker acht een bevredigende oplossing mogelijk door de samenwerking tussen CRI en BVD ook in Suriname te realiseren. Dit zou het best kunnen door, met medeweten van de Surinaamse regering, een BVD-liaison bij de Ambassade in Paramaribo of elders in de regio te plaatsen.

Minister Dales merkt op dat de BVD, voor het zover komt, eerst moet weten wat precies de taken van deze liaison moeten zijn.

Minister Kooijmans ziet nog de nodige onduidelijkheden. Hij begrijpt dat de ondersteunende activiteiten van de IDB voor de CRI van belang zijn en neemt aan dat de informatie in Suriname, vertrouwelijk, dat wil

zeggen buiten kennis van de Surinaamse regering, wordt verzameld. De plaatsing van een liaison bij de Ambassade is een open zaak. Spreker betwijfelt of deze liaison wel dezelfde soort informatie kan verwerven als de IDB thans.

De minister-president vraagt of het er in eerste instantie om gaat informatie te verwerven op basis waarvan Justitie beter in staat is criminele ketens te doorbreken of dat het ook van belang geacht wordt met deze vorm van expertise hulp te verlenen aan de Surinaamse regering. Spreker stelt deze vraag ook omdat de informatie die hij regelmatig ter inzage krijgt overvloedig, maar ook ongericht is. Krijgt zo'n liaison deze informatie en geeft hij die dan door aan de Surinaamse autoriteiten of juist niet?

Minister Ter Beek vraagt zich af waarom, als wordt gekozen voor een open liaison, deze niet van de CRI zelf afkomstig kan zijn.

Minister Hirsch Ballin antwoordt dat de CRI bij zijn leest behoort te blijven en dit werk derhalve zelf niet zal kunnen doen. Hij wijst de minister-president erop dat de voornaamste behoefte van Justitie, waarin de IDB thans voorziet, is het verkrijgen van achtergrondkennis voor de criminaliteitsbestrijding in samenwerking tussen Nederland en de andere landen van het Koninkrijk. Het specifieke van de criminaliteit in Suriname is dat deze, tot de komst van de regering Venetiaan, werd gedekt door leden van de regering en ook nu nog door personen in overheidsdienst.

Minister Dales acht het toch niet uitgesloten de Surinaamse regering op gepaste wijze op de hoogte te stellen.

De minister-president vraagt of het niet juist tot de leest van de CRI behoort ook deze aanvullende achtergrondkennis te vergaren, zoals dat ook in Bangkok en Caracas door de CRI gebeurt. Dat zal ook de medewerking van de Surinaamse regering vergen en deze zal eerder daartoe bereid zijn in het kader van de drugsbestrijding.

De heer Meulmeester wijst erop dat de taak van de IDB m.b.t. Suriname gericht is op het verkrijgen van aanvullende gegevens, die niet langs andere weg - via de ambassade of open bronnen - beschikbaar kunnen komen. Daarbij moeten soms methoden moeten worden gebruikt - bijvoorbeeld infiltraties - die bij voorbaat niet op de instemming van de Surinaamse autoriteiten kunnen rekenen. Als deze aanvullende informatie niet nodig is kan men redelijk open zijn en met liaisons werken.

De minister-president ziet twee mogelijkheden: ofwel Nederland biedt de Surinaamse regering aan haar behulpzaam te zijn bij de drugsbestrijding danwel haar eigen veiligheidsbeleid, in welk geval met een liaison kan worden gewerkt; ofwel Nederland wil t.b.v. de eigen activiteiten m.b.t. Suriname in de Surinaamse overheid infiltreren. Deze twee mogelijkheden moeten goed worden afgewogen. Spreker zou zo snel mogelijk willen terugkeren naar normale verhoudingen met Suriname en dus geen offensieve activiteiten meer willen laten ondernemen.

De heer Meulmeester merkt op dat de IDB aanvankelijk heeft overwogen een man bij de Ambassade in Paramaribo te stationeren. Alles afwegende werd dit niet wenselijk geacht omdat de man teveel onder controle van de Surinaamse diensten zou komen te staan en daarom moeilijk offensief zou kunnen werken en omdat gevreesd werd voor diplomatieke problemen met Suriname. Wel werden twee mensen in de regio geplaatst, één in Caracas en één in Cayenne.

De minister-president wijst erop dat dit zich grotendeels afspeelde tijdens de periode Bouterse. Nu, onder president Venetiaan is de situatie wezenlijk anders. De discussie voert gaandeweg naar twee varianten: (1) één liaison op de Ambassade in Paramaribo met ofwel een BVD/IDB-pet ofwel een CRI-pet. Spreker voelt wat dit betreft wel voor de suggestie van minister Ter Beek; (2) doorgaan met het oude systeem van het verwerven van aanvullende informatie, maar dan vanuit de regio en onder de logistieke verantwoordelijkheid van de BVD. Aan deze variant wordt door minister Hirsch Ballin de voorkeur gegeven. Daarbij doet zich nog de subvraag voor hoever men kan gaan gezien de goede verhoudingen met de regering Venetiaan. Spreker vraagt of over deze twee varianten nu kan worden beslist of dat een nadere afweging nodig is.

Minister Hirsch Ballin zou tot de tweede variant willen besluiten. Daarbij dient wel in aanmerking te worden genomen dat een nieuwe betrokkenheid van de BVD de CRI-presentie in de regio niet overbodig zal maken.

De heer Docters van Leeuwen zou, als het gaat om accreditering, liever iemand willen plaatsen in Caracas die dan is medegeaccrediteerd in Paramaribo. Spreker acht het, als men dat zou willen, zeker mogelijk dat een inlichtingendienst ook zijn werk doet in een open verhouding met de lokale autoriteiten.

De heer Meulmeester dringt aan op een snelle beslissing over de vraag of de

IDB-activiteit nu wordt overgenomen of niet. Anders lopen zijn mensen en hun bronnen te grote risico's.

De minister-president neemt aan dat de betrokken ministers, vrijdag a.s. en marge van de ministerraad, een besluit zullen kunnen nemen. Hij vraagt of men voor het overige met de nota van de BVD akkoord kan gaan, met name met de plaatsing van vijf liaisons en met de financiële consequenties van de overname/intensivering van taken waarvoor plm. 3 mln. extra nodig blijkt te zijn. In het CVIN-plus is nog een advies aan Buitenlandse Zaken gevraagd over de plaatsing van liaisons op Ambassades.

De heer Kröner deelt mede dat Buitenlandse Zaken in beginsel akkoord gaat mits de betrokken Ambassades de liaisons kunnen herbergen.

Minister Kooijmans vraagt zich af of betrokkenen wel een zinvolle daginvulling zullen hebben.

De heer Docters van Leeuwen merkt op dat men punt 8 uit zijn nota moet zien in relatie met punt 5 waar de benodigde informatie wordt geïnventariseerd. Bij het zoeken van plaatsen voor liaisons wordt met een aantal factoren rekening gehouden zoals: zo dicht mogelijk bij het onderwerp; de contactmogelijkheden met zusterdiensten in de regio en de vraag of er ter plaatse een groot aantal diensten werkzaam is. In Washington bijvoorbeeld zijn 80 diensten werkzaam die veel informatie uitwisselen. Langs deze weg kan men een heel eind komen zonder conspiratieve methoden te gebruiken.

De minister-president heeft er behoefte aan deze nieuwe taak te bezien tegen de achtergrond van de activiteit van de BVD als geheel. Hij heeft een groeiende twijfel over het nut van economische inlichtingen bedoeld onder de punten g. en h. Ook de betekenis van het defensie-deel is de laatste tijd verbleekt, terwijl de behoefte aan inlichtingen over criminele activiteiten sterk toeneemt. Maar ook binnen de aangegeven doelgebieden heeft spreker de neiging zeer selectief te werk te gaan. Een BVD-liaison in Washington lijkt inderdaad zinvol; daarnaast nog een in het Caraïbisch gebied (in plaats van de IDB-man) en wellicht nog een in het Midden-Oosten, maar t.a.v. Oost-Europa en Azië heeft spreker grote twijfels.

Minister Kooijmans denkt bij deze laatste gebieden aan terroristische activiteiten en de wapenhandel.

De minister-president acht meer kennis over wapentransacties uit de voormalige

Sovjet-Unie naar de derde wereld niet direct een Nederlands belang.

Minister Dales wijst erop dat het niet de bedoeling is nu over alle vijf liaison-posten te beslissen. Voorshands kan de BVD zich beperken tot twee nieuwe posten: Turkije en Caracas.

De minister-president vraagt of de man in Caracas dan een CRI-man of een BVD/IDB-man zal zijn.

Minister Dales antwoordt dat minister Hirsch Ballin terecht heeft opgemerkt dat de CRI bij zijn leest moet blijven. Op die basis is de hele samenwerking tussen BVD en CRI ook afgepaald. De CRI heeft te kennen gegeven behoefte te hebben aan langs andere weg verkregen gegevens in het Caraïbisch gebied. Als vrijdag en marge van de ministerraad hierover zal worden beslist gaat het ook om de vraag of Caracas de standplaats zal worden van één of twee liaisons en of deze in alle openheid zullen werken of niet.

De heer Docters van Leeuwen acht het contact met de inlichtingen en veiligheidsdiensten uit de regio de belangrijkste taak voor een liaison. De ervaring leert dat alleen een lid van een inlichtingen- of veiligheidsdienst vruchtbare contacten met zusterdiensten kan onderhouden. Ook door de regering van de Nederlandse Antillen is gevraagd om de plaatsing van een BVD-liaison in Caracas, mede omdat Willemstad niet in staat is de buitenlandse diensten onder controle te houden. Het kenmerkende verschil tussen BVD en CRI is, naast de wijze van informatieverwerving, dat de BVD beter in staat is buitenlandse diensten tot iets te bewegen of af te houden van bepaalde activiteiten. Alleen leden van inlichtingen- en veiligheidsdiensten zijn bereid samen te werken met leden van andere zusterdiensten.

De heer Suyver en minister Hirsch Ballin bevestigen dit. Het verschil in optiek is dat een politie-ambtenaar informatie verzamelt die gerapporteerd moet kunnen worden in een strafzaak en waarbij dus de bron niet altijd kan worden beschermd. Zelfs in de CID-sfeer, waar de bron wel beschermd wordt, blijken leden van de buitenlandse inlichtingendiensten toch terughoudender te zijn tegenover politie-ambtenaren dan tegenover leden van de IDB of de BVD.

De minister-president begrijpt dat men voor het onderhouden van goede contacten dus aangewezen is op leden van de diensten, maar dan is het nog de vraag of daarvoor een vast gestationeerde of een reizende liaison kan

worden gebruikt. Spreker stelt na een korte verdere discussie de volgende conclusie voor:

De Minister-President en de ministers, leden van de MICIV, zullen vrijdag 26 februari aan de hand van een gezamenlijke notitie van BVD, IDB en CRI zich uitspreken over de volgende vragen:

- a. Zal op de regel dat offensieve activiteiten in het buitenland met de opheffing van de IDB worden beëindigd een uitzondering moeten worden gemaakt voor Suriname, vooral ten behoeve van de CRI?
- b. Zo ja, zal dan een liaison van de BVD worden gevestigd in Caracas of zal worden geopereerd met een reizende liaison?

De BVD zal, naast de liaisons in Washington en eventueel in Caracas - voorshands - volstaan met de vestiging van een liaison in Ankara. Over de realisatie hiervan zullen voor wat betreft de financiering van deze liaisons de bewindspersonen zo mogelijk op vrijdag 26 februari beslissen.

De commissie kan zich hiermee verenigen.

4. Crypto

(Notitie van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. februari 1993)

De minister-president heeft alle begrip voor het belang van het behoud van een nationale crypto-industrie. Tot zover kan hij de aanbeveling volgen. Maar hij vreest dat de overheid gaandeweg op de knieën zal worden gedwongen om daarvoor te betalen. Nu wordt een eenmalige rijksbijdrage gevraagd; de kans is groot dat dit zal leiden tot een structurele bijdrage.

De heer Engering had er bij het vorige agendapunt al moeite mee dat economische inlichtingen een lagere prioriteit lijken te gaan krijgen, hoewel er vaak voor Nederland grote belangen op het spel staan; ook in politieke zin, denk maar aan Taiwan. Economische Zaken acht het van grote betekenis een eigen crypto industrie in Nederland te houden. Nederland heeft daarvoor zelf een te kleine markt en dus moet er naar meer exportmogelijkheden gezocht worden. Als die er zijn is Economische Zaken bereid samen met Buitenlandse Zaken en eventueel andere departementen de crypto-industrie ook financieel mede te ondersteunen.

Minister Kok is bereid met de plaatsing

van liaisons en het steunen van de crypto-industrie in te stemmen als er maar een sluitend voorstel voor de financiering wordt gedaan.

Minister Dales vreest dat de overheid op deze wijze gedwongen wordt steeds een stukje meer aan het behoud van de crypto-industrie te moeten betalen. En als deze industrie vooral t.b.v. de export behouden moet blijven, wat is dan nog het specifieke belang uit inlichtingen oogpunt om de crypto-industrie in Nederland te houden. Is het echt zo belangrijk een stukje te kunnen meeluisteren resp. minder kwetsbaar te zijn voor inluisteren van anderen of gaat het vooral om een commercieel exportbelang?

Minister Kooijmans wijst erop dat het, naast het prijsgeven van een waardevol technologisch pakket, vooral gaat om onze positie in de crypto-wereld en om een instelling als het TIVC, dat veel van zijn waarde zal verliezen, als Nederland zijn crypto-technologie opgeeft.

De minister-president vraagt hoe, na de overname van delen van het Philips-concern door Thompson, de verhoudingen zijn met Frankrijk.

De heer Meulmeester antwoordt dat er wat de crypto-techniek betreft een volledige waterscheiding is blijven bestaan met Frankrijk, evenals met de andere landen van de groep van vijf, de VS, het VK en de BRD, waarmee Nederland nauw samenwerkt.

De heer Duyn attendeert nog op het grote spin-off effect van onze crypto-technologie en onze plaats in het samenwerkingsverband van de vijf landen. Dit is nog eens van groot belang gebleken, met name voor defensie en de BVD, tijdens de Golf-crisis.

De minister-president concludeert dat hij en de ministers leden van de MICIV, zo mogelijk op vrijdag 26 februari, ook een beslissing zullen nemen over een Rijksbijdrage in de onderzoek- en ontwikkelingskosten van Philips-crypto.

Aldus vastgesteld
in de vergadering
van 24 januari 1995,

De Secretaris,

De Minister-President,
voor deze:

3 mei 1993
0018D-51
Me/kba

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

Kabinet van de Minister-President

Stg. CONFIDENTIEEL
Datum: 20 januari 1995
Kenmerk: 95G000006
Rubr. ambt.: Me
Einddatum rubr.: aanw. 18

Aan de leden van de MICIV

Betreft: mededelingen
(MICIV 24 januari 1995, punt 2)

In de vergadering van het CVIN van 19 januari jl. gaf het wnd. Hoofd van de BVD te kennen dat minister Dijkstal voornemens is in de MICIV enkele mededelingen te doen over:

- de plaatsing van een BVD-liaison te Singapore
- klachten over intimidatie van in Nederland wonende Marokkanen.

Zie bijgaande aantekeningen die ik ontving van het Wnd. Hoofd van de BVD.

Wnd. Coördinator van de
Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

Mr. J.P.M.H. Merckelbach

Aan : CVIN d.d. 19 januari 1995

Nr.: 2229461-99

Van : BVD

Onderwerp: Plaatsing BVD-liaison te Singapore

De instabiele veiligheidssituatie met zijn negatieve, grensoverschrijdende fenomenen noodzaakt veiligheidsdiensten tot een sterkere internationale orientatie en samenwerking dan voorheen. Dit uitgangspunt is door de Minister van Binnenlandse Zaken in de MICIV en in het parlement uitvoerig aan de orde gesteld.

Besloten is tot de geleidelijke opbouw van een beperkt netwerk van reizende en permanente BVD-liaisons in Europa, Noord-Amerika en Azie. Rechtstreekse bedreigingen van Nederlandse veiligheidsbelangen in andere regio's zouden daarnaast de inzet van liaisons elders kunnen rechtvaardigen.

In 1992 werden twee reizende liaisons (Inlichtingen-officieren Buitenlandse Relaties) aangesteld voor contacten binnen Europa en Noord-Afrika (Maghreb). Permanente liaisons zijn inmiddels aanwezig in Washington (1991) en Caracas (1994). Benoeming van een permanente liaison te Ankara is eveneens in 1994 gerealiseerd. Voor 1995 is voorzien in de plaatsing van een permanente liaison in Singapore.

Noot: In de beleidsoverwegingen terzake de stationering van BVD-liaisons in het buitenland is ook betrokken de mogelijke plaatsing van een liaison te Moskou. Besprekingen tussen de BVD en de Russische inlichtingen- en veiligheidsdiensten zijn onlangs aangevangen. Vooralsnog zullen de uitkomsten van het besprekingstraject worden afgewacht en zorgvuldig beoordeeld alvorens een besluit terzake plaatsing zal worden genomen.

De keuze voor plaatsing van een permanente liaison in de Zuidoostaziatische/regio is sterk beïnvloed door de huidige mondiale verhoudingen, die meer dan ooit door economische factoren bepaald worden. Economische ontwikkeling, welvaart en veiligheid staan nauw met elkaar in verband. Buitenlandse mogelijkheden zoeken soms met heimelijke methoden, ten behoeve van hun industrieën ook in ons land naar geavanceerde kennis of technologie en naar strategische markt-informatie. Ook andere ontwikkelingen, ondermeer rond de Volksrepubliek China, Hongkong en Taiwan alsmede de politieke en militaire ontwikkelingen in Japan kunnen leiden tot instabiliteit en implicaties voor Nederlandse en Westeuropese veiligheidsbelangen. Stationering van een permanente liaison in Zuidoost-Azie maakt het mogelijk tijdig risico's voor (Nederlandse) economische en andere veiligheidsbelangen uit deze regio te signaleren. Met diensten in deze regio (Indonesië, Singapore, Japan, Zuid-Korea) zijn afspraken gemaakt over samenwerking. Met het Ministerie van Buitenlandse Zaken is overleg gevoerd en bestaat ambtelijke overeenstemming. Tevens werd overleg gevoerd met het Ministerie van Economische Zaken en het Ministerie van Justitie.

19 januari 1995

Marokko en klachten over intimidatie van in Nederland wonende Marokkanen door de Unie van Marokkaanse Moslimorganisaties in Nederland (UMMON) en door de Marokkaanse overheid.

In 1993 heeft de BVD onderzoek gedaan naar aanleiding van de klachten vanuit de Marokkaanse gemeenschap over inmenging door of namens de Marokkaanse overheid. De BVD heeft inmiddels geconstateerd dat de klachten, met name die over intimidatie en aanhoudingen in Marokko, grotendeels terecht waren. Er is echter geen materiaal boven water gekomen dat de aantijgingen jegens de UMMON als organisatie hard maakt.

De BVD verdacht enkele individuele UMMON leden ervan rechtstreeks of via een diplomatieke vertegenwoordiging gestuurd te worden door de Marokkaanse overheid of een Marokkaanse inlichtingendienst. Daar is, ook tijdens het vervolgonderzoek in 1994, geen nader bewijs voor gevonden.

In de loop van het onderzoek is het aantal intimidaties aanzienlijk gedaald. De BVD heeft de indruk dat de Marokkaanse autoriteiten het onderzoek als een waarschuwing hebben opgevat en die ter harte hebben genomen. Daarnaast lijkt de Marokkaanse regering in zijn geheel haar houding ten aanzien van oppositie in het buitenland bijgesteld te hebben; er is in juli 1994 een algehele amnestie afgekondigd.

Uiteraard blijft de BVD klachten over (hernieuwde) gevallen van intimidatie en andere ongewenste praktijken onderzoeken.

Tegelijkertijd tracht de BVD een Memorandum of Understanding met de Marokkaanse veiligheidsdienst DGED af te sluiten. In dit memorandum moet onder andere worden vastgelegd hoe en op welke gebieden de Nederlandse en Marokkaanse veiligheidsdiensten informatie afkomstig uit het wederzijdse werkterrein inwinnen en uitwisselen.

De BVD heeft mij de aanbeveling gedaan om het beleid van de Nederlandse regering ten aanzien van de mensenrechten in Marokko en ten aanzien van de integratie van Marokkanen in Nederland te handhaven. Ik sta daar geheel achter en ben met mijn collega van Buitenlandse Zaken in gesprek over de wijze waarop wij dat zullen gaan doen.

Den Haag, 10 januari 1995

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

Kabinet van de Minister-President

Stg. CONFIDENTIEEL
Datum: 20 januari 1995
Kenmerk: 95G000007
Rubr. ambt.: Me
Einddatum rubr.: aanw. 18

Aan de leden van de MICIV

Betreft: Versterking functie MICIV ✓
(MICIV 24 januari 1995, punt 3)

Hierbij treft u aan een aantekening van het plv. Hoofd van de BVD aan de minister van Binnenlandse Zaken die zich met de inhoud hiervan kan verenigen en om agendering van deze aantekening heeft verzocht.

De aantekening werd op 19 januari jl. in het CVIN besproken; het beleggen van een CVIN-plus vergadering bleek op zo korte termijn niet meer mogelijk.

De reactie van het CVIN op de voorgestelde versterking van de functie van de MICIV was positief. Daarbij werden nog de volgende kanttekeningen gemaakt:

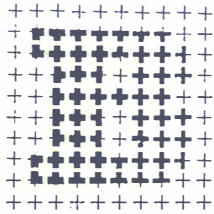
- Een vergaderfrequentie van de MICIV van minstens vier maal per jaar ("tenminste drie maandelijks") zal in de praktijk moeilijk realiseerbaar blijken. Essentieel is dat de MICIV - desgewenst in beperkte samenstelling - minstens een maal per jaar de operationele aspecten van het werk van de diensten bespreekt en daarnaast enkele malen vergadert over meer algemene beleidsmatige thema's.
- Voor dit laatste type vergaderingen kunnen naast die van Financiën en Economische Zaken ook andere ministers worden uitgenodigd. Daarbij werd met name gedacht aan de minister van Verkeer en Waterstaat.
- Ook de ideeën van de Secretaris-Generaal van Justitie (zie diens brief van 13-10-'94) werden door het CVIN verwelkomd. Ik zou daarbij nog willen aantekenen dat het niet nodig is aan de bijeenkomsten van de genoemde SG's met de hoofden van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten een formele grondslag te geven. De bestaande CVIN-plus formule kan voor deze bijeenkomsten worden gehanteerd ook los van de functie van ambtelijk voorportaal voor de MICIV.

Wvd. Coördinator van de
Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

Mr. J.P.M.H. Merckelbach

Postbus 20001 - 2500 EA 's-Gravenhage - Kantooradres: Binnenhof 20 - Tel. 070-3564100 - Fax 070-3564683

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Binnenlandse Veiligheidsdienst

Nr.: 2226878-27

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken

Via : de wnd Secretaris-generaal

Van : plv Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst

betreft: versterking functie MICIV

Bij onze beleidsbespreking op 26 oktober jl heeft u aangegeven te streven naar een versterking van de functie van de Ministeriële commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (MICIV). In deze notitie geef ik hiervoor een eerste aanzet. Het voorstel heb ik besproken met de wnd coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, de heer Merckelbach, die zich in de grote lijn ervan kan vinden.

De MICIV is ingesteld in de ministerraad van 17 september 1976. Tijdens het constituerend beraad van het huidige kabinet op 22 september 1994 is het voortbestaan van deze commissie bevestigd. Als taak van de commissie is geformuleerd het bepalen van het algemeen beleid betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, alsmede de coördinatie van deze diensten. De commissie bestaat uit de minister-president (vz), de ministers van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken, Defensie, Economische Zaken, Financiën en Justitie, alsmede uit de coördinator, de hoofden van de BVD en de MID en een hoofd-ambtenaar van elk van de bovengenoemde ministeries. Vanaf de oprichting in 1976 tot het einde van de tachtiger jaren is de MICIV slechts éénmaal in vergadering bijeen geweest. Hierna is besloten de MICIV nieuw leven in te blazen en voortaan tweemaal per jaar bij elkaar te roepen, eenmaal over beleidsmatige onderwerpen en eenmaal over de meer organisatorische kanten van de samenwerking. Dit is niet gelukt; de MICIV vergaderde in de afgelopen jaren maar eenmaal per jaar.

Naast de Ministeriële commissie bestaan nog twee ambtelijke gremia waarbinnen de werkzaamheden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten worden afgestemd, het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland (CVIN) en het zgn CVIN-plus.

Het CVIN bestaat uit de coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (tot voor kort de SG van AZ), de hoofden van BVD en MID, de DGPC van Justitie en uit een hoofdambtenaar (van het niveau DG/(plv)SG) van Buitenlandse Zaken. Hier vindt de reguliere coördinatie van het werk van de diensten plaats. Het CVIN komt maandelijks bijeen. Er zijn geen vaste afspraken welke onderwerpen in ieder geval periodiek aan de orde moeten komen; de keuze van de agendapunten wordt hoofdzakelijk bepaald door de actualiteit.

Het CVIN-plus, dat de laatste jaren als aanvulling op het CVIN functioneert, treedt op als ambtelijk voorportaal van de MICIV. Het bestaat uit de leden van het CVIN aangevuld met hoofdambtenaren van de ministeries die in de MICIV participeren. In het CVIN-plus worden de onderwerpen besproken en voorbereid die in het MICIV aan de orde (moeten) komen.

Ingevolge de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten plegen de betrokken ministers (dit zijn : de MP en de ministers van Binnenlandse Zaken en van Defensie) "regelmatig overleg over hun beleid betreffende de diensten en de coördinatie van dat beleid". Deze wettelijke verplichting kan bij uitstek in het MICIV gestalte krijgen. Daarnaast is het wenselijk de sturende en toetsende rol van de MICIV meer inhoud te geven, in het bijzonder ten aanzien van het beleid, de nationale inlichtingenbehoeften, de taakuitvoering op hoofdlijnen en de in te zetten middelen, zoals de financiën. Ik teken hierbij meteen aan dat dit niet ten koste mag gaan van de (reguliere) sturing en controle door de verantwoordelijke minister; er is en blijft immers maar één minister verantwoordelijk voor het functioneren van een dienst en dat moet zo blijven. Een versterkt MICIV zal er echter aan bijdragen dat de legitimiteit van de diensten verder wordt vergroot. Een adequate ambtelijke en ministeriële sturing en toetsing is immers voorwaarde voor een goede parlementaire controle. Ook zal een voortdurende afstemming van het beleid in een krachtig MICIV de effectiviteit van de inspanningen van de diensten vergroten. Daarnaast zal een versterking van de MICIV het primaat van de politiek onderstrepen. Dit klemt temeer gezien de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen die de komende jaren op ons afkomen en die het veiligheidsbeleid zullen beïnvloeden.

Teneinde de versterking van de functie van de MICIV te realiseren, kan het volgende worden voorgesteld :

- (1) De MICIV zal frequenter en minder op ad-hoc basis bijeenkomen. De MICIV kan bijvoorbeeld structureel en tenminste 3 maandelijks bij elkaar komen. Er worden afspraken gemaakt over de onderwerpen die de ministers aan de orde willen stellen.
- (2) Er komen op de agenda van de MICIV naast meer algemene, beleidsmatige onderwerpen ook majeure operationele thema's of onderwerpen die gezien hun aard politiek bijzonder gevoelig liggen. Voorbeelden van enkele beleidsmatige onderwerpen, die op dit moment actueel zijn en die op

hoofdpijnen in de MICIV aan de orde zouden kunnen komen, zijn -in willekeurige volgorde- : strategisch meerjarenplan van de diensten mbt de belangrijkste trends and developments en prioriteiten, de wijze waarop de controle op het werk van de diensten is georganiseerd, gevolgen opheffing IDB, af luister/cryptoproblematiek, de coördinatie van de buitenlandfunctie, het openbaarheidsbeleid, het schonings- en vernietigingsbeleid. Operationele thema's zijn bijvoorbeeld bijzondere taakveldrapportages, teamopdrachten, evaluatierapporten.

- (3) De samenstelling van de MICIV wordt aangepast aan de agenda van de bijeenkomsten. Voor de uitsluitend operationele aspecten zou de samenstelling van MICIV kunnen worden beperkt tot de meest betrokken ministers (bv MP, ministers van Biza, Defensie, Justitie en Buza). Operationele aangelegenheden lenen zich, gelet op het "need to know" principe, niet voor bespreking in grote gezelschappen. Met betrekking tot meer algemene beleidsmatige thema's zou de MICIV bijvoorbeeld tweemaal per jaar met andere ministers (waaronder Financiën en Economische Zaken) kunnen worden uitgebreid.
- (4) Verder dient te worden bezien of het technisch-voorbereidende en ondersteunende apparaat wellicht moet worden versterkt. Te denken valt aan ad hoc werkgroepen, taskforces e.d.
- (5) Een en ander vraagt uiteraard om een wat frequenter bijeenkomen van het CVIN-plus. Het sluit ook aan bij de ideeën die de SG van Justitie in oktober jl, met steun van hoofd BVD, schriftelijk heeft kenbaar gemaakt aan de SG van AZ aangaande het karakter van het CVIN. Ik volsta kortheidshalve met een verwijzing naar de notitie hierover die ik heb bijgevoegd.

Daar het voorzitterschap van MICIV en CVIN bij AZ berust, adviseer ik U vooroverleg te voeren met de MP alvorens het onderwerp in de MICIV te brengen. De eerstvolgende MICIV bijeenkomst is voorzien in januari 1995.

Ik houd mij gereed voor verder overleg met u over dit onderwerp.

9 december 1994

SECRETARIS-GENERAAL
VAN HET
MINISTERIE VAN JUSTITIE

's-Gravenhage, 13 oktober 1994

Leden in T. ~~van~~

bls ~~in~~ ~~van~~

Aan drs. T. van de Graaf
Secretaris-Generaal

Ministerie van Algemene Zaken

13/10

Anice,

Ik kom nog even terug op wat wij vandaag bespraken over het karakter van de CVIN. Wat mij voor ogen staat is een steviger structuur. Ik bedoel daarmee in concreto dat ik er behoefte aan heb om op een regelmatig basis - zeg eens per twee maanden - en dus los van incidenten of plotselinge aanleidingen in een vaste samenstelling met de meest betrokken functionarissen onder voorzitterschap van Joop (ik hecht zeer sterk aan een AZ-voorzitterschap) te praten over de grote Nederlandse belangen bij het internationale inlichtingenwerk. Ik denk vooral aan zaken als de internationale georganiseerde misdaad (denk in dit verband aan Suriname en de Antillen en Aruba), non-proliferatie-kwesties, terrorisme en wellicht nog enkele andere evidente (potentiële) bedreigingen voor ons land. Het niveau zou DG/(p)SG moeten zijn. Ik denk in concreto, behalve aan AZ en aan de beide hoofden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, aan de SG's van Defensie, BZ, BiZa en ondergetekende. Om de club niet te groot te maken zou ik EZ en Financiën er buiten willen houden, althans als regel. Het zou mij voorts raadzaam lijken als deze club een formele grondslag krijgt in de vorm van een besluit van de MP en de betrokken ministers op basis van de WIV, na behandeling in de MR.

Ziedaar in grote lijnen mijn ideeën, die ik ook met Arthur Doctors van Leeuwen heb besproken (die ze steunt). Ik zou het zeer op prijs stellen als jij en Joop het initiatief zouden nemen voor nader overleg en uitvoering.

Collegiale groet,
Jan Leijer

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

Kabinet van de Minister-President

Stg. CONFIDENTIEEL
Datum: 20 januari 1995
Kenmerk: 95G000004
Rubr. ambt.: Me
Einddatum rubr.: aanw. 18

Aan de leden van de MICIV

Na de benoeming van de Secretaris-Generaal van Algemene Zaken, tevens coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten mr. R.J. Hoekstra tot lid van de Raad van State heeft de ministerraad, in zijn vergadering van 1 juli 1994, als waarnemend coördinator aangewezen mr. J.P.M.H. Merckelbach van mijn kabinet.

De functie van coördinator I&V werd tot 1 januari 1991 steeds vervuld door een opper- of vlagofficier buiten dienst. Daarna trad de Secretaris-Generaal van Algemene Zaken tevens op als coördinator.

Het ligt niet om principiële maar om praktische redenen in mijn voornemen de functie van coördinator voortaan niet meer te koppelen aan die van Secretaris-Generaal maar aan die van de raadadviseur van mijn kabinet voor buitenlands- en veiligheidsbeleid. Dit werd namens mij medegedeeld in de vergadering van het CVIN-plus op 17 november 1994. In reactie daarop werd de aanbeveling gedaan om, indien niet tot de benoeming van een full-time coördinator zou worden overgegaan - enkele leden van het CVIN spraken daarvoor een voorkeur uit - bij deze combinatie van taken wel te zorgen voor een adequate ambtelijke ondersteuning van de coördinator, bij voorkeur door iemand met ervaring in het inlichtingenmilieu.

Zoals u waarschijnlijk bekend is vervult het voormalige hoofd van de IDB, drs. K.M. Meulmeester, thans de rol van adviseur van de coördinator in het CVIN. Hij zal dit voorlopig blijven doen. Daarnaast zal de voormalige medewerker van de IDB, de heer G.L. van den Hil, in dienst van Algemene Zaken blijven als assistent van de coördinator.

Met deze assistentie moet de nieuwe coördinator in staat zijn deze taak naar behoren te vervullen in combinatie met zijn andere taken binnen Algemene Zaken.

De MINISTER-PRESIDENT,
Minister van Algemene Zaken,

W. Kok

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

Kabinet van de Minister-President

Stg. CONFIDENTIEEL
Datum: 20 januari 1995
Kenmerk: 95G000008
Rubr. ambt.: Me
Einddatum rubr.: aanw. 18

Aan de leden van de MICIV

Betreft: Presentatie over de crypto-problematiek
(MICIV d.d. 24 januari 1995, punt 5) ✓

De presentatie over de crypto-problematiek vormt de aanleiding voor deze vergadering van de MICIV. De presentatie, voorbereid in overleg tussen Justitie, MID en BVD, heeft proefgedraaid in een CVIN-plus vergadering op 15 december jl. Het is de bedoeling de leden van de MICIV te informeren over de aard en de omvang van de problematiek waarmee de overheid door de ontwikkelingen op het terrein van de cryptografie geconfronteerd wordt.

In dit stadium wordt van de MICIV nog geen besluitvorming verwacht, anders dan in procedurele zin. De MICIV zou het CVIN-plus kunnen opdragen een beslispuntennota voor te bereiden ter bespreking in de MICIV in de loop van dit voorjaar.

Wvd. Coördinator van de
Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

Mr. J.P.M.H. Merckelbach